

VALSTYBINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMO FONDO 2025 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

SUDERINTA.

Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo tarybos
2026 m. balandžio 16 d. protokolas Nr. (06 1.4 E)PR-207)

TVARI VISUOMENĖS SVEIKATA – KRYPTINGŲ VEIKSMŲ
REZULTATAS

VALSTYBINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMO FONDO VEIKLA,
PROJEKTŲ ATRANKA IR FINANSAVIMO KRYPTYS 2025 METAIS

VALSTYBINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMO FONDO ADMINISTRATORIUS –
NACIONALINIS VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRAS PRIE SVEIKATOS APSAUGOS
MINISTERIJOS

Turinys

IŽANGA.....	3
TEISINIS IR INSTITUCINĖS VEIKLOS PAGRINDAS	4
FONDO ADMINISTRATORIAUS VEIKLA 2025 METAIS.....	5
FONDO TIKSLAI, VEIKLOS KRYPTYS IR PRIORITETAI 2025 METAIS.....	6
Pažangos priemonė Nr. 11-001-02-10-01.....	6
Pažangos priemonė Nr. 11-001-02-10-02.....	8
PROJEKTŲ ATRANKOS IR VERTINIMO EIGA	10
Kvietimų teikti projektų įgyvendinimo planus paskelbimas.....	10
Projektų vertinimo etapai	10
Projektų atrankos proceso eiga 2025 metais.....	11
PROJEKTŲ ATRANKOS BŪKLĖ 2025 METAIS	13
Visuomenės sveikatos stiprinimo prevencinių projektų temų apibendrinimas	14
Visuomenės sveikatos stiprinimo mokslinių tyrimų projektų temų apibendrinimas	14
Visuomenės sveikatos stiprinimo socialinės informacinės kampanijos projektų temų apibendrinimas.....	14
Gyventojų psichikos sveikatos stiprinimo mokslinių tyrimų projektų temų apibendrinimas..	15
Gyventojų psichikos sveikatos stiprinimo specialiosios socialinės informacinės kampanijos projektų temų apibendrinimas	15
FONDO LĖŠŲ PANAUDOJIMO APŽVALGA 2025 METAIS.....	16
IŠVADOS IR TOLIMESNĖS VEIKLOS KRYPTYS	18

Valstybinis visuomenės sveikatos stiprinimo fondas yra viena iš valstybės priemonių, skirtų kryptingai ir tvariai stiprinti visuomenės sveikatą Lietuvoje. Fondo veikla orientuota į prevenciją, sveikatos stiprinimą, sveikos gyvensenos skatinimą bei visuomenės sveikatos netolygumų mažinimą, siekiant ilgalaikio teigiamo poveikio gyventojų sveikatai ir gyvenimo kokybei.

Nuo **2025 m. sausio 1 d.** Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo administratoriaus funkcijos buvo perduotos **Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos**. Pasikeitus Fondo administratoriui ir įsigaliojus **naujam teisiniam reglamentavimui**, 2025 metais Fondo veikla buvo orientuota į naujų projektų administravimo ir finansavimo procedūrų įdiegimą bei jų praktinį taikymą.

Vadovaujantis nauja projektų, finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis, administravimo ir finansavimo tvarka, 2025 metais buvo rengiami **projektų finansavimo sąlygų aprašai**, skelbiami **kvietimai teikti projektų įgyvendinimo planus** ir organizuojama jų atranka. Šie veiksmai sudarė pagrindą nuosekliam, skaidriam, ir objektyviam projektų vertinimo procesui.

2025 metais buvo pradėtas pateiktų projektų įgyvendinimo planų vertinimas, kuris vykdomas **trimis etapais**:

Projektų atrankos procesas tęsiamas ir bus užbaigtas **2026 metais. Tik užbaigus visus vertinimo etapus ir priėmus sprendimus dėl projektų atrankos, bus skiriamas finansavimas projektų įgyvendinimui.**

Šioje veiklos ataskaitoje pateikiama informacija apie 2025 metų Fondo veiklos organizavimą, administravimo procesus, įgyvendintas procedūras ir pasirengimą projektų finansavimui, kuris bus vykdomas užbaigus projektų atranką. Ataskaita skirta įvertinti Fondo veiklos tęstinumą ir sudaryti prielaidas nuosekliam bei efektyviam visuomenės sveikatos stiprinimo priemonių įgyvendinimui ateinančiais metais.

TEISINIS IR INSTITUCINĖS VEIKLOS PAGRINDAS

Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo (toliau – Fonas) veikla prisideda prie **2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano** tikslų, orientuotų į gyventojų socialinės gerovės ir įtraukties didinimą, visuomenės sveikatos stiprinimą bei Lietuvos demografinės padėties gerinimą, įgyvendinimo.

Fondo veikla 2025 metais buvo vykdoma vadovaujantis galiojančiais Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais Fondo paskirtį, administravimą ir valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų projektų administravimą.

Šiuo metu galioja **Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo nuostatai**, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. lapkričio 13 d. nutarimu Nr. 956 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. lapkričio 18 d. nutarimo Nr. 1197 „Dėl Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo nuostatų ir Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo tarybos sudėties patvirtinimo“ pakeitimo“. Šiais nuostatais apibrėžta Fondo lėšų valdymo tvarka, Fondo administratoriaus kompetencija ir Fondo tarybos vaidmuo.

Nuo **2025 m. sausio 1 d.** Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo administratoriaus funkcijas vykdo **Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos**. Administratoriaus pasikeitimas sudarė prielaidas užtikrinti Fondo administravimo funkcijų tęstinumą, stiprinti projektų administravimo, vertinimo ir priežiūros procesus bei suderinti Fondo veiklą su bendraisiais valstybės strateginio valdymo principais.

Projektų, finansuojamų Fondo lėšomis, administravimas 2025 metais buvo vykdomas vadovaujantis **Projektų, finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis, administravimo ir finansavimo taisyklėmis**, patvirtintomis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2023 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. 1K-257 „Dėl finansų ministro 2021 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. 1K-227 „Dėl Strateginio valdymo metodikos taikymo“ pakeitimo“. Šios taisyklės nustato projektų planavimo, kvietimų teikti projektų įgyvendinimo planus skelbimo, projektų vertinimo, atrankos, finansavimo ir priežiūros tvarką bei bendruosius reikalavimus projektų vykdytojams.

Siekiant užtikrinti Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų projektų administravimo ir finansavimo procedūrų įgyvendinimą, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2025 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. VKE-366 buvo patvirtintas **Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų projektų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašas**, kuriame detalizuojama projektų rengimo, teikimo, atrankos, vertinimo, finansavimo ir administravimo bei pareiškėjų konsultavimo tvarka.

Projektų finansavimo sąlygų aprašus ir **Kvietimų teikti projektų įgyvendinimo planus planą** rengė **Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija**. Vadovaudamasis šiuo planu, **Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos** rengė ir skelbė kvietimus teikti projektų įgyvendinimo planus bei organizavo projektų atrankos konkursus.

Projektų finansavimo sprendimai taip pat priimami vadovaujantis **Strateginio valdymo metodika**, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292 „Dėl Strateginio valdymo metodikos patvirtinimo“, užtikrinant projektų atitiktį valstybės strateginiams tikslams ir veiklos prioritetams.

FONDO ADMINISTRATORIAUS VEIKLA 2025 METAIS

Fondo administratoriaus funkcijos yra apibrėžtos **Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo nuostatuose**, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. lapkričio 13 d. nutarimu Nr. 956 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. lapkričio 18 d. nutarimo Nr. 1197 „Dėl Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo nuostatų ir Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo tarybos sudėties patvirtinimo“ pakeitimo“. Vadovaujantis šiais nuostatais, nuo **2025 m. sausio 1 d.** Fondo administratoriaus funkcijas vykdo **Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos**.

2025 metai Fondo administravimo kontekste buvo pereinamasis laikotarpis, kurio metu Fondo administratorius įgyvendino Fondo nuostatuose nustatytas administratoriaus funkcijas ir diegė naujus projektų administravimo ir finansavimo procesus, susijusius su pasikeitusiu teisiniu reglamentavimu. Pagrindinis dėmesys buvo skiriamas procedūrų sukūrimui, procesų organizavimui ir pasirengimui projektų finansavimui.

Vadovaudamasis galiojančiais teisės aktais, Fondo nuostatais ir **Projektų, finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis, administravimo ir finansavimo taisyklėmis**, patvirtintomis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2023 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. 1K-257 „Dėl finansų ministro 2021 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. 1K-227 „Dėl Strateginio valdymo metodikos taikymo“ pakeitimo“, Fondo administratorius vykdė Fondo administravimo funkcijas, apimančias kvietimų teikti projektų įgyvendinimo planus rengimą ir skelbimą, projektų atrankos konkursų organizavimą bei projektų vertinimo proceso koordinavimą.

2025 metais Fondo administratorius, vadovaudamasis **Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos** parengtais projektų finansavimo sąlygų aprašais ir Kvietimų teikti projektų įgyvendinimo planus planu, rengė ir skelbė kvietimus teikti projektų įgyvendinimo planus bei organizavo projektų atrankos konkursus. Šie veiksmai sudarė prielaidas nuosekliam ir skaidriam projektų atrankos procesui.

Fondo administratoriaus veikla taip pat apėmė pateiktų projektų įgyvendinimo planų vertinimo proceso organizavimą. 2025 metais buvo pradėtas projektų vertinimas, kuris vykdomas trimis etapais: **projektų administracinės atitikties vertinimu, projektų tinkamumo finansuoti vertinimu ir projektų naudos bei kokybės vertinimu**. Šių etapų įgyvendinimas užtikrina objektyvų projektų vertinimą ir pagrįstų sprendimų dėl finansavimo priėmimą.

Be projektų atrankos organizavimo, Fondo administratorius 2025 metais teikė metodinę pagalbą pareiškėjams, konsultavo juos projektų įgyvendinimo planų rengimo klausimais, rengė vidines administravimo procedūras ir koordinavo Fondo administravimo procesus su kitomis institucijomis. Šios veiklos prisidėjo prie vienodų administravimo praktikų taikymo ir pareiškėjų informuotumo didinimo.

Fondo administratoriaus 2025 metais atlikti darbai sudarė organizacinį ir procedūrinį pagrindą projektų finansavimui ir įgyvendinimui, kuris bus vykdomas užbaigus projektų atrankos procesą 2026 metais.

Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo tikslas – prisidėti prie visuomenės sveikatos stiprinimo Lietuvoje, finansuojant priemones, skirtas grėsmių ir rizikos sveikatai veiksmų valdymui, gyventojų psichikos sveikatos stiprinimui bei priklausomybių prevencijai, siekiant ilgalaikio teigiamo poveikio gyventojų sveikatai ir gyvenimo kokybei.

2025 metais Fondo veiklos tikslai ir kryptys buvo formuojami vadovaujantis **projektų finansavimo sąlygų aprašais** ir **kvietimais teikti projektų įgyvendinimo planus**, parengtais pagal valstybės pažangos priemones visuomenės sveikatos stiprinimo srityje. Atsižvelgiant į pasikeitusį teisinį reglamentavimą ir Fondo administratoriaus pasikeitimą, 2025 metai buvo skirti šių veiklos krypčių įgyvendinimo organizavimui ir projektų atrankos procesų vykdymui.

Pažangos priemonė Nr. 11-001-02-10-01

„Gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksmų valdymą“

Įgyvendinant šią pažangos priemonę, 2025 metais buvo rengiami projektų finansavimo sąlygų aprašai ir skelbiami kvietimai teikti projektų įgyvendinimo planus, skirti visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo priemonėms sveikos gyvensenos skatinimo srityje. Pagal šią pažangos priemonę buvo paskelbti šie kvietimai:

- **Nr. SAM-002-K** – kvietimas teikti projektų įgyvendinimo planus visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo priemonėms sveikos gyvensenos skatinimo srityje (**prevenciniai projektai**);
- **Nr. SAM-003-K** – kvietimas teikti projektų įgyvendinimo planus visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo priemonėms sveikos gyvensenos skatinimo srityje (**moksliniai tyrimai**);
- **Nr. SAM-004-K** – kvietimas teikti projektų įgyvendinimo planus visuomenės sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo priemonėms sveikos gyvensenos skatinimo srityje (**socialinės informacinės kampanijos**).

Paskelbti kvietimai sudarė prielaidas finansuoti kompleksines priemones, orientuotas į sveikatai nepalankių veiksmų prevenciją, gyventojų informuotumo didinimą ir elgsenos pokyčių skatinimą.

Toliau nurodytos veiklos įvardijamos kaip planuojamos (numatytos finansuoti) pagal kvietimų sąlygas.

Numatyta finansuoti šias prevencines veiklas:

1. Širdies ir kraujagyslių ligomis sergančių asmenų sveikatos stiprinimas;
2. Žindymo skatinimo iniciatyvos, didinant motinų ir šeimos narių sveikatos raštingumą bei sveikatos specialistų kompetencijas skatinant žindymą ir kūdikių maitinimą laiku kitu maistu;
3. Ilgalaikės diabetu ar prediabetu sergančių asmenų mokymo ir gyvensenos keitimo programos;
4. Neįgaliųjų asmenų sveikos gyvensenos skatinimas;
5. Vyresnio amžiaus asmenų sveikos gyvensenos skatinimas;
6. Onkologinių ligonių sveikatos stiprinimas.

Numatyta finansuoti šias mokslinių tyrimų veiklas:

1. Širdies kraujagyslių prevencijos programų vykdomų asmens ir visuomenės sveikatos sektoriuose efektyvumo, integracijos stiprinimas ir prieinamumo didinimas;
2. Pagrindinių pacientų eilių pas šeimos gydytoją ir gydytoją specialistą priežasčių analizė ir veiksmingos priemonės jų mažinimui;
3. Vakcinomis valdomų užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros stiprinimas;
4. Sveikatą stiprinančio aktyvaus transporto darnaus vystymosi kontekste paplitimo ir jį sąlygojančių psichosocialinių ir infrastruktūros veiksnių įvertinimas;
5. Papildomosios ir alternatyviosios sveikatos priežiūros biologinio poveikio paslaugų efektyvumo žmogaus sveikatai vertinimas;
6. Mobiliosios sveikatos (mSveikatos) įrankių pritaikymas lėtinių neinfekcinių ligų savikontrolei, kontroliuojamai savigydei ir perteklinių konsultacijų mažinimui;
7. Sportuojančių vaikų kardiopulmoninės funkcijos, fizinio pajėgumo vertinimas, siekiant profilaktinių sveikatos priežiūros priemonių arba indikacijų papildomam individualizuotam ištyrimui ir gydymui.

Numatyta finansuoti šių socialinę informacinę kampaniją:

Finansuojama **socialinė informacinė kampanija „Rinkis gyvenimą“**, skirta visuomenės sveikatos stiprinimui ir sveikos gyvensenos skatinimui. Kampanija turi apimti **visas 2025 m. Fondo lėšomis finansuojamas prevencijos sritis**, t. y.:

- širdies ir kraujagyslių ligomis sergančių asmenų sveikatos stiprinimą;
- žindymo skatinimą (motinų, šeimos narių sveikatos raštingumo didinimą ir specialistų kompetencijų stiprinimą);
- diabetu ir prediabetu sergančių asmenų ilgalaikes mokymo ir gyvensenos keitimo programas;
- neįgaliųjų asmenų sveikos gyvensenos skatinimą;
- vyresnio amžiaus asmenų sveikos gyvensenos skatinimą;
- onkologinių ligonių sveikatos stiprinimą.

Kampanija turi:

- kompleksiskai ir nuosekliai skatinti spręsti visuomenės sveikatos problemas;
- informuoti apie **mokslo įrodymais pagrįstas prevencines priemones**;
- supažindinti su **sveikatos priežiūros paslaugomis**;
- parodyti **emocinės pagalbos gavimo galimybes**;
- skatinti aktyvų, sąmoningą ir atsakingą elgesį.

Kampanijos produktai turi:

- perteikti, kad **kiekvienas žmogus yra atsakingas ne tik už save, bet ir už artimųjų bei aplinkinių sveikatą**;
- skatinti suprasti situaciją ir **imtis aktyvių prevencinių veiksnių**;
- naudoti **meninę, netiesioginę išraišką** (ne moralizuojančius ar tiesioginius pamokymus).

Pažangos priemonė Nr. 11-001-02-10-02

„Stiprinti gyventojų psichikos sveikatą bei plėtoti psichoaktyviųjų medžiagų ir kitų priklausomybes sukeliančių veiksmų kontrolę ir vartojimo prevenciją“

Įgyvendinant šią pažangos priemonę, 2025 metais taip pat buvo rengiami projektų finansavimo sąlygų aprašai ir skelbiami kvietimai teikti projektų įgyvendinimo planus, orientuoti į visuomenės psichikos sveikatos stiprinimą ir priklausomybių prevenciją. Pagal šią pažangos priemonę buvo paskelbti šie kvietimai:

- **Nr. SAM-005-K** – kvietimas teikti projektų įgyvendinimo planus visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje (**moksliniai tyrimai**);
- **Nr. SAM-006-K** – kvietimas teikti projektų įgyvendinimo planus visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje (**specialiosios socialinės informacinės kampanijos**).

Paskelbti kvietimai buvo skirti stiprinti moksliai pagrįstų sprendimų taikymą psichikos sveikatos srityje, didinti visuomenės informuotumą ir skatinti priklausomybių prevenciją.

Numatyta finansuoti šias mokslinių tyrimų veiklas:

1. Tabako gaminių ir su tabako gaminiiais susijusių gaminių vartojimo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui įvertinimo tyrimas;
2. Antrinio trauminio streso paplitimas medikų populiacijoje, jo paplitimą lemiantys veiksniai bei jų valdymo intervencijos;
3. Savižudybių sąlygojamos ekonominės ir socialinės žalos Lietuvoje skaičiavimo metodikos parengimas ir pradinis žalos įvertinimas;
4. Lietuvos gyventojų miego problemų paplitimo, žinių ir nuostatų apie miegą ir su miego kokybe susijusios elgsenos tyrimas.

Numatyta finansuoti azartinių lošimų ir perteklinio skaitmeninių technologijų naudojimo prevencijos socialinę kampaniją.

Pagrindinis kampanijos tikslas – mažinti azartinių lošimų ir perteklinio ekranų bei skaitmeninių technologijų naudojimo paplitimą, ypač tarp vaikų ir jaunimo.

Tikslai:

1. Informuoti apie perteklinio ekranų bei skaitmeninių technologijų naudojimo bei azartinių lošimų sukeliamas sveikatos, socialines ir kitas rizikas;
2. Teikti rekomendacijas dėl tinkamo ekranų ir skaitmeninių technologijų naudojimo (trukmės, turinio, sąmoningumo, rizikų atpažinimo ir kt.), atsižvelgiant į amžiaus grupes, bei skatinti tėvų išitraukimą į vaiko skaitmeninį gyvenimą bei alternatyvias veiklas be ekranų, stiprinant šeimos ryšius;
3. Skatinti alternatyvias veiklas ir pomėgius, kurie suteikia teigiamų emocijų ir skatina užimtumą, mažinant poreikį azartiniams lošimams ir ekranų bei skaitmeninių technologijų naudojimui – sportas, meninė veikla, savanorystė ir kt., skatinant savivertę ir psichologinį atsparumą.

Atsižvelgiant į tai, kad 2025 metais buvo pradėtas projektų įgyvendinimo planų vertinimo procesas, Fondo prioritetą buvo užtikrinti skaidrų, nuoseklių ir objektyvių projektų atrankos procesą. Projektų finansavimas bus vykdomas užbaigus visus atrankos etapus ir priėmus sprendimus dėl finansavimo skyrimo 2026 metais.

PROJEKTŲ ATRANKOS IR VERTINIMO EIGA

Projektų atranka ir vertinimas 2025 metais buvo vykdomi vadovaujantis **Projektų, finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis, administravimo ir finansavimo taisyklėmis**, patvirtintomis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2023 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. 1K-257 „Dėl finansų ministro 2021 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. 1K-227 „Dėl Strateginio valdymo metodikos taikymo“ pakeitimo“, **Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo nuostatais** bei **Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų projektų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašu**, patvirtintu Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2025 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. VKE-366.

Šiuo teisiniu reglamentavimu nustatyta projektų atrankos, vertinimo ir finansavimo procedūrų taikymo tvarka, detalizuojanti Fondo nuostatų ir valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų projektų administravimo bendruosius reikalavimus.

Atsižvelgiant į tai, kad 2025 metais buvo taikomas naujas teisinis reglamentavimas ir pasikeitė Fondo administratorius, projektų atrankos procesas buvo organizuojamas nuosekliai, laikantis nustatytų procedūrų ir etapų, užtikrinant skaidrumą, objektyvumą ir vienodas sąlygas visiems pareiškėjams.

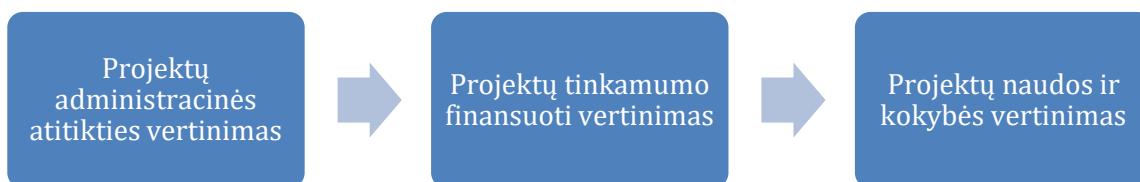
Kvietimų teikti projektų įgyvendinimo planus paskelbimas

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos parengtais projektų finansavimo sąlygų aprašais ir Kvietimų teikti projektų įgyvendinimo planus planu, **Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos** 2025 metais rengė ir skelbė kvietimus teikti projektų įgyvendinimo planus pagal patvirtintas pažangos priemones.

Kvietimai buvo skelbiami viešai, juose aiškiai nurodant projektų tikslus, tinkamas veiklas, reikalavimus pareiškėjams, vertinimo kriterijus ir projektų įgyvendinimo sąlygas, vadovaujantis minėtu finansavimo ir administravimo tvarkos aprašu.

Projektų vertinimo etapai

Pateiktų projektų įgyvendinimo planų vertinimas organizuojamas laikantis **Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų projektų finansavimo ir administravimo tvarkos apraše** nustatytos vertinimo sekos ir vykdomas trimis etapais:

Šių vertinimo etapų taikymas užtikrina, kad finansavimui būtų atrenkami projektai, atitinkantys teisės aktų reikalavimus ir turintys didžiausią numatomą naudą visuomenės sveikatai.

Visi projektų vertinime dalyvavę vertintojai – tiek Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos darbuotojai, tiek pasitelkti išorės ekspertai – prieš pradėdami

vertinimą buvo pasirašę nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus, taip užtikrinant vertinimo proceso skaidrumą ir interesų konfliktų prevenciją.

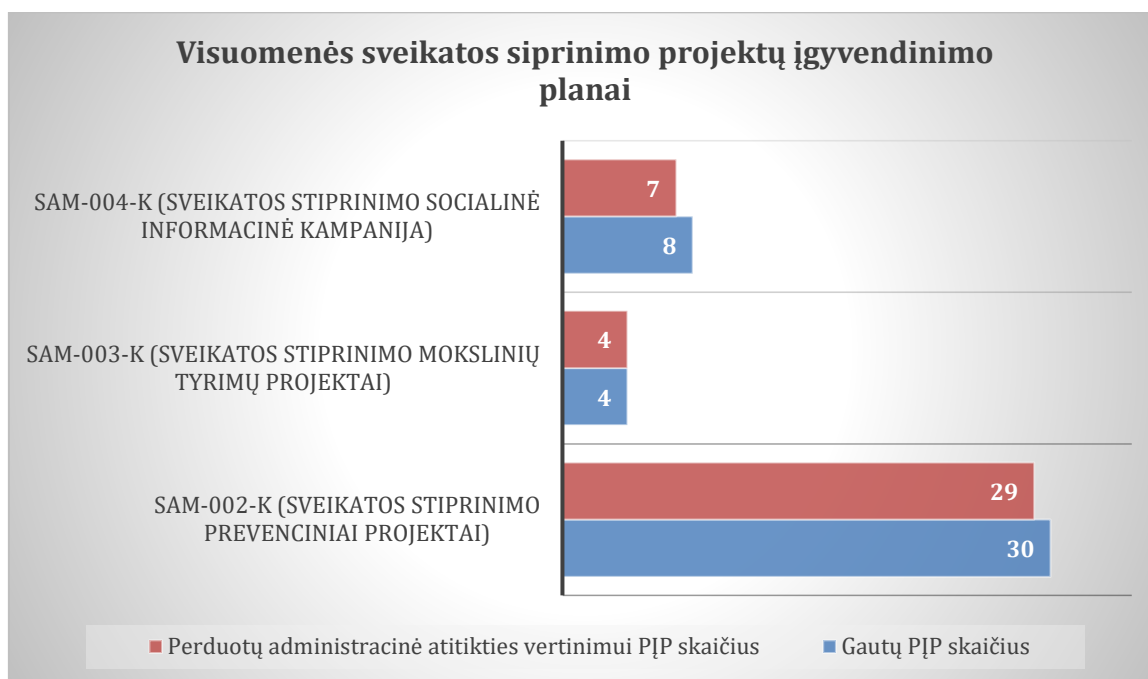
Projektų atrankos proceso eiga 2025 metais

2025 metais buvo pradėtas pateiktų projektų įgyvendinimo planų vertinimas. Atsižvelgiant į vertinimo apimtį ir nustatytų procedūrų nuoseklumą, projektų atrankos procesas tęsiamas ir bus užbaigtas 2026 metais.

Toliau pateiktos diagramos atspindi visuomenės sveikatos stiprinimo ir visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo projektų įgyvendinimo planų pateikimo ir administracinės atitikties vertinimo situaciją.

Visuomenės sveikatos stiprinimo srityje didžiausias aktyvumas fiksuojamas prevencinių projektų kryptyje – gauta 30 projektų įgyvendinimo planų, iš kurių 29 perduoti administracinei atitikčiai vertinti, sveikatos stiprinimo socialinės informacinės kampanijos kryptyje gauti 8 projektų įgyvendinimo planai, iš jų 7 perduoti vertinimui, o sveikatos stiprinimo mokslinių tyrimų projektų kryptyje visi 4 gauti planai buvo perduoti tolesniam vertinimui.

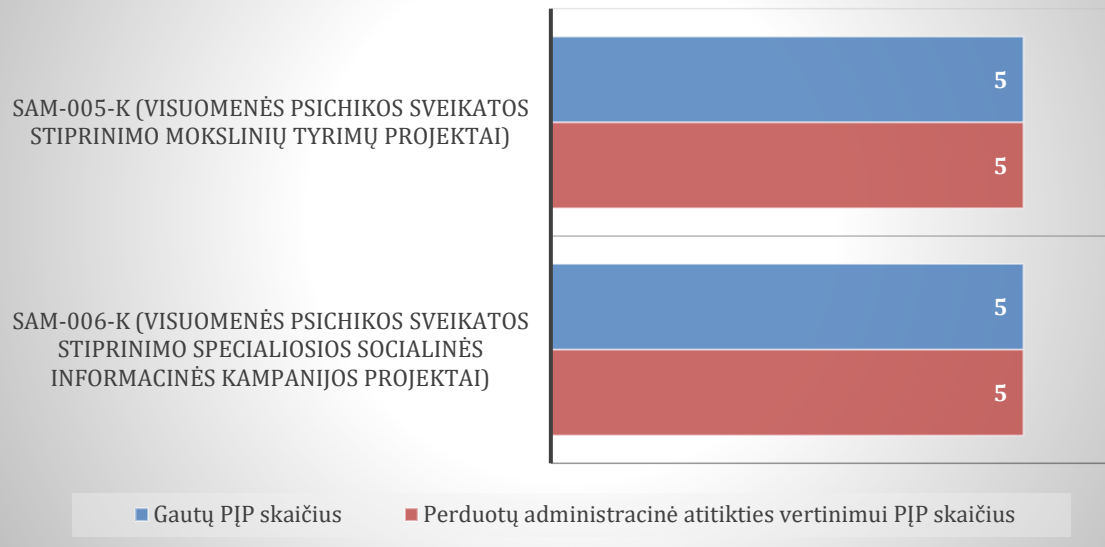
Neperduoti vertinimui projektai susiję su jų pateikimu (pareiškėjų klaidos), o ne su projektų turiniu. Perduotų vertinti projektų įgyvendinimo planų kiekiai skaičiuojami pagal unikalius (galiojančius) projektų įgyvendinimo planus.

Visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo srityje gauta po 5 projektų įgyvendinimo planus tiek mokslinių tyrimų, tiek specialiųjų socialinių informacinių kampanijų projektų kryptyse, ir visi jie perduoti administracinei atitikčiai vertinti.

Apibendrinant galima teigti, kad tiek visuomenės, tiek psichikos sveikatos stiprinimo srityse pareiškėjai gerai suprato kvietimų reikalavimus, o neperduoti vertinimui atvejai buvo susiję ne su turinio trūkumais, bet su techninio pobūdžio pateikimo aplinkybėmis.

Visuomenės psichikos sveikatos stiprinimo projektų įgyvendinimo planai

Tik užbaigus visus projektų vertinimo etapus ir priėmus sprendimus dėl projektų atrankos, projektams bus skiriamas finansavimas, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais ir finansavimo tvarkos aprašu.

2025 metais, pradėjus Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo administravimą, **Nacionaliniame visuomenės sveikatos centre prie Sveikatos apsaugos ministerijos buvo sudaryta projekto administravimo grupė**, atsakinga už Fondo lėšomis finansuojamų projektų administravimo ir atrankos procesų organizavimą. Projekto administravimo grupė aktyviai bendradarbiavo su **Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija**, kuri rengė projektų finansavimo sąlygų aprašus ir formuojant nuoseklią projektų administravimo praktiką.

Šio bendradarbiavimo pagrindu buvo parengtas ir Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2025 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. VKE-366 patvirtintas **Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamų projektų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašas**, kuriame nustatyta projektų atrankos, vertinimo, finansavimo ir administravimo tvarka.

Siekiant užtikrinti sklandų projektų įgyvendinimo planų teikimą ir vertinimą, 2025 metais pagal **Projektų, finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis, administravimo ir finansavimo taisyklių**, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2023 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. 1K-257 „Dėl finansų ministro 2021 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. 1K-227 „Dėl Strateginio valdymo metodikos taikymo“ pakeitimo“, reikalavimus buvo **parengtos projektų įgyvendinimo planų ir privalomų jų priedų dokumentų formos**, taip pat **parengti visų trijų projektų vertinimo etapų klausimynai**. Siekiant vienodo vertinimo kriterijų taikymo, buvo **organizuoti projektų vertintojų mokymai**.

Taip pat 2025 metais buvo **sukurta Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo interneto polapis Fondo administratoriaus interneto svetainėje**, kuriame paskelbta visa pareiškėjams reikalinga informacija apie kvietimus teikti projektų įgyvendinimo planus, projektų finansavimo sąlygų aprašus, vertinimo eigą ir kita aktuali informacija. Siekiant užtikrinti informacijos prieinamumą ir pareiškėjų konsultavimą, svetainės polapyje buvo parengta **dažniausiai užduodamų klausimų (DUK) skiltis**, o pareiškėjams raštu ir žodžiu buvo teikiamos **konsultacijos projektų įgyvendinimo planų rengimo klausimais**.

Toliau 2025 metais Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo veiklos kontekste buvo vykdomi projektų atrankos proceso parengiamieji ir įgyvendinimo etapai, susiję su pasikeitusiu teisiniu reglamentavimu ir Fondo administratoriaus pasikeitimu. Šiais metais pagrindinis dėmesys buvo skiriamas pateiktų projektų įgyvendinimo planų vertinimo proceso pradžiai ir nuosekliam jo vykdymui pagal nustatytą tvarką.

Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais ir Fondo administravimo bei finansavimo tvarka, 2025 metais buvo priimti pareiškėjų pateikti **projektų įgyvendinimo planai** pagal paskelbtus kvietimus. Atliktas projektų administracinės atitikties vertinimas, kurio metu buvo vertinama, ar pateikti dokumentai atitinka kvietimuose nustatytus formaliuosius reikalavimus ir ar pateikta visa privaloma informacija.

Buvo pradėti tolesni projektų vertinimo etapai, kurių metu vertinamas projektų atitikimas projektų finansavimo sąlygų aprašams, teisės aktų reikalavimams, Fondo nuostatams, taip pat projektų turinio pagrįstumas, planuojamas poveikis visuomenės sveikatai, veiklų tvarumas ir atitiktis strateginiams tikslams.

Atsižvelgiant į projektų skaičių, vertinimo apimtį ir taikomų procedūrų nuoseklumą, projektų atrankos procesas 2025 metais nebuvo užbaigtas. Projektų vertinimas tęsiamas ir bus užbaigtas 2026 metais, laikantis nustatytų terminų ir vertinimo etapų sekos.

Pažymėtina, kad 2025 metais sprendimai dėl projektų finansavimo nebuvo priimami, nes pagal galiojančią tvarką finansavimas gali būti skiriamas tik užbaigus visus projektų vertinimo etapus ir priėmus sprendimus dėl projektų atrankos. Toks nuoseklus projektų atrankos procesas užtikrina, kad valstybės biudžeto lėšos bus skiriamos tik projektams, atitinkantiems nustatytus reikalavimus ir turintiems didžiausią numatomą naudą visuomenės sveikatai.

Projektų atrankos būklė 2025 metais atspindi Fondo veiklos pereinamąjį pobūdį ir sudaro tvirtą pagrindą tolesniam projektų finansavimui bei veiklų įgyvendinimui 2026 metais.

Visuomenės sveikatos stiprinimo prevencinių projektų temų apibendrinimas

Visuomenės sveikatos stiprinimo prevencinių projektų temos apima platų gyvenimo, lėtinių ligų prevencijos ir socialinės įtraukties spektrą. Didelis dėmesys skiriamas vyresnio amžiaus asmenų sveikam senėjimui, fizinio aktyvumo ir savirūpos stiprinimui, taip pat širdies ir kraujagyslių ligų, diabeto bei prediabeto prevencijai ir valdymui. Reikšminga projektų dalis orientuota į neįgaliųjų ir onkologinių pacientų sveikatos stiprinimą, bendruomenių sveikatos raštingumo didinimą, žindymo ir kūdikių mitybos skatinimą bei inovatyvių, mokslo įrodymais grįstų intervencijų taikymą, siekiant mažinti sveikatos netolygumus regionuose.

Visuomenės sveikatos stiprinimo mokslinių tyrimų projektų temų apibendrinimas

Visuomenės sveikatos stiprinimo mokslinių tyrimų projektų temos orientuotos į mokslo įrodymais pagrįstą sveikatos stiprinimo priemonių plėtrą ir jų poveikio vertinimą. Tyrimuose nagrinėjamas užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros stiprinimas, sportuojančių vaikų fizinės būklės ir kardiopulmoninių funkcijų vertinimas ankstyvai sveikatos rizikų prevencijai, taip pat aktyvaus transporto plėtros poveikis gyventojų fizinei, psichologinei ir socialinei gerovei. Be to, analizuojamos papildomos ir alternatyvios sveikatos priežiūros paslaugos asmenims, turintiems specialiųjų poreikių, siekiant įvertinti jų biologinį poveikį ir galimą taikymą visuomenės sveikatos stiprinimo kontekste.

Visuomenės sveikatos stiprinimo socialinės informacinės kampanijos projektų temų apibendrinimas

Visuomenės sveikatos stiprinimo socialinių informacinių kampanijų projektų temos orientuotos į sveikų pasirinkimų skatinimą ir visuomenės sąmoningumo didinimą pasitelkiant plataus masto komunikacijos priemones. Kampanijos „Rinkis gyvenimą“ turinys apima sveikos gyvenimo, aktyvaus gyvenimo būdo ir pozityvių kasdienių sprendimų skatinimą, pasiekiant gyventojus per nacionalinę ir regioninę televiziją, radiją, interneto naujienų portalus, lauko reklamą bei viešąjį transportą. Taip pat įgyvendinamos iniciatyvos, skirtos motyvuoti visuomenę siekti sveikesnio rytojaus, formuoti ilgalaikius elgsenos pokyčius ir užtikrinti, kad prevencinės žinutės būtų plačiai prieinamos skirtingoms gyventojų grupėms visoje šalyje.

Gyventojų psichikos sveikatos stiprinimo mokslinių tyrimų projektų temų apibendrinimas

Gyventojų psichikos sveikatos stiprinimo mokslinių tyrimų projektų temos orientuotos į psichikos sveikatos rizikų priežasčių, masto ir pasekmių analizę bei mokslo įrodymais grįstų sprendimų paiešką. Tyrimuose nagrinėjamas tabako gaminių vartojimo daromos ekonominės ir socialinės žalos poveikis sveikatai, savižudybių sąlygojama ekonominė ir socialinė žala bei jos vertinimo metodikų kūrimas. Taip pat analizuojamos gyventojų miego problemos, su miegu susijusios žinios, nuostatos ir elgsena, medikų psichikos sveikatos būklė, antrinio trauminio streso paplitimas bei jo valdymo intervencijos. Šios temos atskleidžia siekį kompleksiskai vertinti psichikos sveikatą, stiprinti prevenciją ir kurti tvarias, duomenimis pagrįstas psichikos sveikatos stiprinimo priemones.

Gyventojų psichikos sveikatos stiprinimo specialiosios socialinės informacinės kampanijos projektų temų apibendrinimas

Gyventojų psichikos sveikatos stiprinimo specialiųjų socialinių informacinių kampanijų projektų temos orientuotos į **rizikingos elgsenos prevenciją ir atsakingo, sąmoningo pasirinkimo skatinimą**. Pagrindinis dėmesys skiriamas **azartinių lošimų ir perteklinio skaitmeninių technologijų naudojimo prevencijai**, formuojant visuomenės supratimą apie „ramybės režimo“, emocinės pusiausvyros ir savikontrolės svarbą. Kampanijos įgyvendinamos pasitelkiant įvairius komunikacijos kanalus – nacionalinę televiziją, radiją, interneto portalus, lauko reklamą ir viešąjį transportą – siekiant kuo plačiau pasiekti skirtingas gyventojų grupes ir stiprinti informuotą bei atsakingą elgesį psichikos sveikatos srityje.

Žvelgiant į visas įgyvendinamas temas kaip į visumą, matyti nuosekli ir kryptinga investicija į **visuomenės sveikatos stiprinimą ir gyventojų psichikos sveikatos stiprinimą visais lygmenimis**. Prevenciniai projektai tiesiogiai prisideda prie sveikesnės gyvensenos formavimo, lėtinių ligų rizikos mažinimo, vyresnio amžiaus, neįgalių, onkologinių pacientų ir kitų pažeidžiamų grupių savarankiškumo bei gyvenimo kokybės gerinimo. Mokslinių tyrimų projektai suteikia patikimą, duomenimis grįstą pagrindą sprendimams – leidžia geriau suprasti sveikatos problemas, jų priežastis ir mastą, kurti veiksmingas prevencijos bei intervencijos priemones. Socialinės informacinės kampanijos užtikrina, kad šios žinios pasiektų visuomenę suprantama forma, skatintų sąmoningus pasirinkimus, atsakingą elgesį ir ilgalaikius elgsenos pokyčius. Apibendrinant, visų temų visuma kuria aiškią naudą: stiprina gyventojų fizinę ir psichikos sveikatą, mažina sveikatos netolygumus, didina sveikatos raštingumą ir padeda formuoti atsparesnę, sveikesnę visuomenę ilguoju laikotarpiu.

FONDO LĚŠŲ PANAUDOJIMO APŹVALGA 2025 METAIS

Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšų panaudojimas 2025 metais buvo vykdomas vadovaujantis galiojančiais teisės aktais ir Fondo administravimo bei finansavimo tvarka. Atsižvelgiant į tai, kad 2025 metais buvo taikomas naujas teisinis reglamentavimas ir vyko Fondo administravimo perėmimas Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos, šie metai buvo skirti projektų atrankos ir vertinimo procesų organizavimui bei administravimo sistemos sukūrimui.

2025 metais Fondo lėšos **nebuvo naudojamos projektų finansavimui**, kadangi sprendimai dėl projektų atrankos ir finansavimo pagal galiojančią tvarką gali būti priimami tik užbaigus visus projektų vertinimo etapus. Projektų įgyvendinimo planų vertinimas buvo pradėtas 2025 metais ir tęsiamas laikantis nustatytos vertinimo sekos, o sprendimai dėl projektų finansavimo bus priimti užbaigus šį procesą 2026 metais.

Tuo pačiu metu 2025 metais Fondo lėšos buvo **naudojamos Fondo administravimo veikloms**, susijusioms su projektų atrankos ir vertinimo proceso organizavimu. Fondo lėšomis buvo finansuojamos administracinės ir organizacinės veiklos, taip pat **atlygio išorės ekspertams, vertinusiems projektų įgyvendinimo planų atitiktį nustatytiems reikalavimams, mokėjimams**.

Toks Fondo lėšų panaudojimas užtikrina sklandų projektų atrankos procesų įgyvendinimą, vertinimo objektyvumą ir procedūrų laikymąsi bei sudarė prielaidas efektyviam Fondo lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimui ateinančiais metais.

Diagrama „**VVSSF lėšų struktūra, tūkst. eurų**“ parodo Fondo lėšų paskirstymą pagal pagrindines panaudojimo kryptis. Didžioji dalis lėšų – **3 612,0 tūkst. eurų, arba 96 proc.** – skiriama **projektams finansuoti**, kas aiškiai rodo Fondo orientaciją į tiesioginį visuomenės sveikatos stiprinimo veiklų įgyvendinimą. Tuo tarpu **Fondo administravimui** tenka **134,0 tūkst. eurų, arba 4 proc.**, užtikrinant projektų administravimo, koordinavimo ir kontrolės funkcijų vykdymą. Tokia lėšų struktūra patvirtina, kad didžioji Fondo biudžeto dalis nukreipiama į veiklas, turinčias tiesioginį poveikį visuomenės sveikatai, o administravimo išlaidos išlaikomos minimalios.

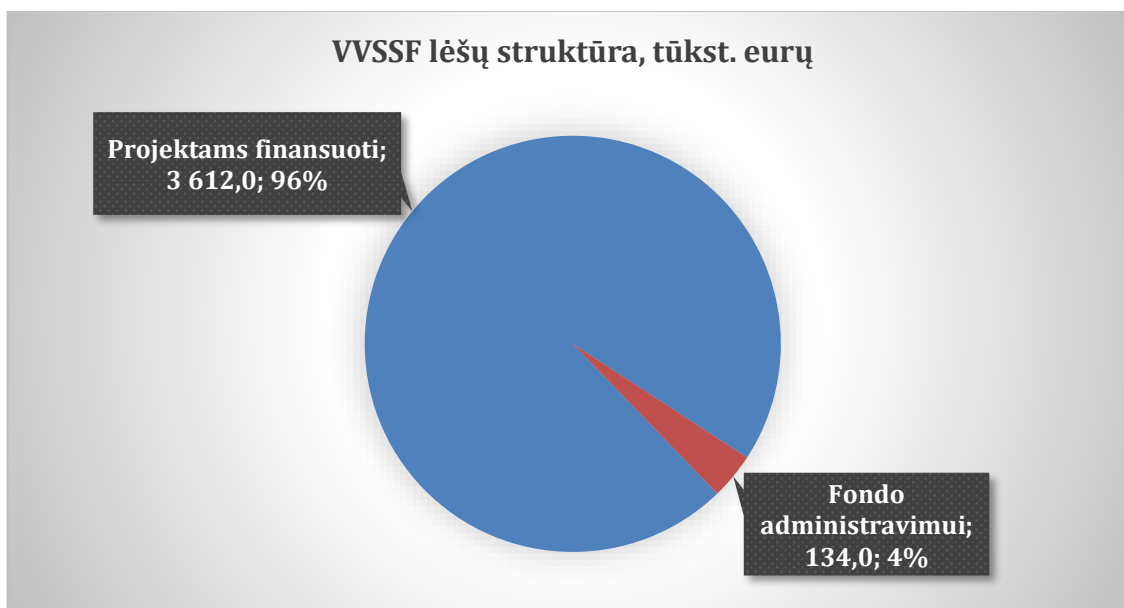

Diagrama „Administravimui skirtų lėšų panaudojimas“ parodo administravimo išlaidoms skirtų ir faktiškai panaudotų lėšų palyginimą. Administravimui buvo **skirta 134,0 tūkst. eurų**, iš kurių **panaudota 71,1 tūkst. eurų**, tai sudaro kiek daugiau nei pusę planuotos sumos (53,1 proc.).

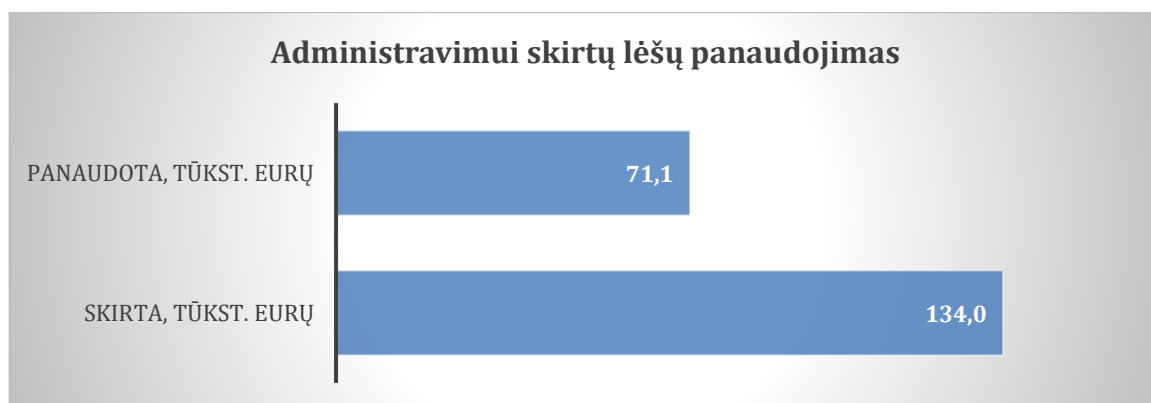

Diagrama „Panaudotų administravimui skirtų lėšų struktūra, Eur“ parodo faktinį Fondo lėšų panaudojimą administravimo veikloms. Didžiausią dalį sudaro **administravimo grupės darbo užmokestis – 68 458,71 Eur, arba 96 proc.** visų administravimo išlaidų. Tai rodo, kad administravimo lėšos daugiausia buvo naudojamos tiesioginiam darbui, būtiniam Fondo ir projektų administravimui užtikrinti.

Likusi administravimo išlaidų dalis pasiskirstė tarp **atlygio ekspertams – 1 650,00 Eur (2 proc.)** ir **socialinio draudimo įmokų – 988,88 Eur (2 proc.)**. Ekspertams atlyginta tik už faktiškai ataskaitiniu laikotarpiu atliktą darbą.

Tokia išlaidų struktūra patvirtina, kad administravimo lėšos buvo naudojamos tikslingai, koncentruojantis į žmogiškuosius išteklius, o atlygio ekspertams išlaidos sudarė tik nedidelę bendro administravimo biudžeto dalį. Projektų įgyvendinimo planų vertinimas bus tęsiamas 2026 m.

IŠVADOS IR TOLIMESNĖS VEIKLOS KRYPTYS

2025 metai Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo veiklos kontekste buvo pereinamieji, skirti Fondo administravimo perėmimui, naujo teisinio reglamentavimo įgyvendinimui ir projektų administravimo sistemos sukūrimui. Šiais metais pagrindinis dėmesys buvo skiriamas procedūrų, procesų ir administracinių priemonių parengimui, sudarant tvirtą pagrindą nuosekliam ir skaidriam Fondo lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimui ateinančiais metais.

Nuo 2025 m. sausio 1 d. Fondo administratoriaus funkcijas pradėjus vykdyti Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos, buvo sukurta ir įdiegta projektų administravimo struktūra, parengti būtini vidaus ir procedūriniai dokumentai, užtikrinta institucijų tarpusavio sąveika bei pasirengta projektų atrankos ir vertinimo procesų įgyvendinimui.

2025 metais pradėtas projektų atrankos ir vertinimo procesas vyko laikantis nustatytų teisės aktų reikalavimų, užtikrinant skaidrumą, objektyvumą ir interesų konfliktų prevenciją. Projektų vertinimas tęsiamas ir bus užbaigtas 2026 metais, priėmus sprendimus dėl projektų finansavimo ir sudarius sąlygas pradėti finansuojamų projektų įgyvendinimą.

Tolimesnė Fondo veikla bus orientuota į sėkmingą projektų atrankos proceso užbaigimą, Fondo lėšų panaudojimą pagal nustatytas veiklos kryptis ir prioritetus bei finansuojamų projektų įgyvendinimo priežiūrą. Ypatingas dėmesys bus skiriamas projektų rezultatų stebėsenai, jų poveikio visuomenės sveikatai vertinimui ir ilgalaikio tvarumo užtikrinimui.

Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo veikla ir toliau bus vykdoma laikantis valstybės strateginių dokumentų, siekiant prisidėti prie visuomenės sveikatos stiprinimo, sveikatos netolygumų mažinimo ir gyventojų gyvenimo kokybės gerinimo Lietuvoje.

